

За повече информация
и съдействие се обръщайте към

**МИНИСТЕРСТВОТО НА ТРУДА
И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА**

София 1051, ул. Триадница 2,
Център за социална информация
тел. 090 032 111 или 987 16 22
www.mlsp.government.bg

АГЕНЦИЯТА ПО ЗАЕТОСТТА

София 1000, бул. Дондуков 3,
тел. 980 87 19
www.az.government.bg

ГЛАВНАТА ИНСПЕКЦИЯ ПО ТРУДА

София 1000, бул. Дондуков 3,
тел. 986 18 88
www.git.mlsp.government.bg

**МИНИСТЕРСТВОТО
НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ**

София 1113, ул. Александър Жендов 2,
тел. 948 29 99
www.mfa.government.bg

На добър път!

КАКВО ТРЯБВА ДА ЗНАЕМ, АКО ОТИВАМЕ ДА РАБОТИМ В ЧУЖБИНА

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО
НА ТРУДА
И СОЦИАЛНАТА
ПОЛИТИКА

Ако решите да работите в чужбина, трябва да знаете, че напускайки България Вие попадате под юрисдикцията на държавата, в която ще живеете, и към Вас работодателят ще прилага клаузите на трудовия Ви договор. Затова най-важното за Вас е да се запознаете със законодателството на съответната държава и преди да подпишете трудовия си договор внимателно да прочетете клаузите, записани в него.

Независимо какъв легален посредник Ви е уредил работата в чужбина, отговорността за Вашата сигурност и обезпеченост е изцяло Ваша.

Работа по международен договор за заетост или стажуване

- за България утвърдената практика е международните договори да се сключват на междуправителствено равнище;
- обърнете се към дирекция “Бюро по труда” по местоживееене - там ще Ви упътят за процедурата по кандидатстване, или
- проучете условията за кандидатстване от Интернет страницата на Агенцията по заетостта www.az.government.bg, или

- направете здравна застраховка до момента, в който ще имате право на достъп до медицински грижи в приемащата държава като осигурен/а по нейното законодателство в резултат от направени вноски там;

- вземете достатъчно средства както за обратен билет, така и за издръжка през първия месец от Вашето пребиваване - не винаги можете да получите аванс през този месец;

- поинтересувайте се за адреси и телефони на следните служби в държавата, в която отивате: близки болнични заведения; полиция; инспекции по труда; специфични ведомства, свързани с професията, която ще упражнявате с цел защита на Вашите интереси при необходимост.

Ако сте в бега в чужбина

- при кражба на документи, парични средства, билети за пътуване незабавно известете лично и писмено най-близката полицейска служба в приемащата държава и поискайте копие от протокола за установяване на кражбата; свържете се с дипломатическото или консулското ни представителство, за да направите постъпки за получаване на необходимите документи;

- пряка финансова помощ може да получите от дипломатическото или консулското представителство, само ако Ваши роднини или близки лица депозират необходимата Ви сума в Министерството на външните работи, дирекция “Финансово-стопански дейности”;

- помнете, че в чужбина следва да се съобразявате с местните обичаи и закони - по време на престоя Ви там Вие попадате под тяхната юрисдикция, като непознаването на законите не Ви оправдава;

- ако по някаква причина бъдете задържани от местните власти, изисквайте да Ви бъде осигурен контакт с дипломатическото или консулското представителство на Република България; консулският служител ще съдейства за установяване на контакт с адвокат; консултът не може да покрива съдебни разходи и да се намесва в съдебния процес.

за здравно осигуряване за периода на отсъствието Ви, тъй като към настоящия момент българското законодателство не предвижда възможност за отпадане на задължението за правене на здравноосигурителни вноски за лицата, които пребивават в чужбина;

- основен принцип при определяне на това, към коя осигурителна система следва да се осигурява едно лице, е, че се прилага законодателството на държавата, в която то работи, т.е. следва да се осигурявате по законодателството на приемащата държава;

- към момента по българското законодателство не се зачитат периоди на осигуряване в държави, с които нямаме сключен договор за социално осигуряване, но ако те са държави членки на ЕС, след присъединяването ни, тези периоди отпреди членството на страната ще се вземат предвид при преценка на правото за пенсия.

Прегу га отпътувате

- запишете адресите и телефоните на българското дипломатическо или консулско представителство в приемащата държава;

- прочетете специфичните изисквания за влизане в съответната държава от Интернет страницата на Министерството на външните работи www.mfa.government.bg;

- посетете Информационния център на Агенцията по заетостта на адрес: София, бул. "Дондуков" № 3, или позвънете на горещия телефон 980-87-19.

Работа чрез посредник, регистриран в Агенцията по заетостта

- проверете регистриран ли е посредникът в Агенцията по заетостта съгласно Наредбата за условията и реда за извършване на посредническа дейност по наемане на работа; информация за това може да намерите в дирекция "Бюро по труда", на Интернет страницата на Агенцията по заетостта www.az.government.bg или в нейния Информационен център;

- посредникът трябва да има регистриран в Агенцията по заетостта договор с работодател от държавата, за която посредничи;

- помнете, че за предоставената услуга частният посредник има право да Ви поиска до 25% от получената първа месечна работна заплата;

- ако посредникът извърши превод и легализация на изискваните от работодателя документи, той има право да Ви поиска допълнително заплащане за услугата;

- изисквайте платежен документ за заплатените от Вас суми;

- поискайте информация за работодателя и условията на живот и труд в чуждата държава, включително за размера на трудовото възнаграждение и за вида на социалното осигуряване;

- задължително сключете договор с посредника и поискайте оригинален екземпляр от него;

- ако условията, при които Ви се предоставят посредническите услуги, са различни от посочените по-горе, можете да се обърнете към ИА "Главна инспекция по труда" - София 1000, бул. "Дондуков" 3, тел. 986 18 88.

Намирате си сам/а работодател в чужбина

- поискайте от работодателя да Ви изпрати договор за работа, както и копие от него до посолството на съответната държава в София;
- проверете дали в договора са регламентирани условията на труд, възнаграждението, отпуски, здравно и социално осигуряване, пътни и квартирни разходи и други условия, които имат значение за Вас.
- от посолството на съответната държава в София изискайте подробна информация за процедурата, сроковете и вземете формуляри за кандидатстване за работна виза;
- подайте документи в посолството на съответната държава в България или ако такова няма - в най-близкото в съседна държава няколко седмици преди датата на започване на работа, указана в трудовия договор;
- проучете законодателството на приемащата страна възможно най-подробно, защото Вие и работодателят при изпълнение на този договор сте подчинени на това законодателство;
- при неспазване на договора и на трудовото законодателство от страна на работодателя можете да заведете дело по процедурите на приемащата държава; потърсете съдействие от българския консулски служител в съответната страна.

Общи правила

- за да упражнявате заетост на територията на съответната държава, трябва да имате издадено разрешение - не тръгвайте от България без работна виза;
- въз основа на тази виза след пристигането си в приемащата държава веднага се регистрирайте в службата за чужденци, за да получите право на продължително пребиваване с цел работа;
- при основания за продължаване на право-

то за пребиваване, подайте документи най-малко един месец преди да е изтекъл срокът на предишното разрешение;

- съблюдавайте стриктно сроковете на разрешенията за работа и пребиваване;
- при санкциониране за работа без разрешение и при просрочване на разрешеното пребиваване ще бъдете вписан/а в негативния списък на държавите от шенгенското пространство и през следващите години ще Ви бъде забранено да пребивавате на територията на която и да е от тези държави;
- може да пребивавате в страните от шенгенското пространство без виза най-много 90 дни на всеки шест месеца, считано от деня на първото влизане в която и да е страна от шенгенското пространство; посочените 90 дни се изчисляват, като се сумират дните на престой във всяка една от страните по Шенгенското споразумение;
- този 90-дневен престой не дава право за извършване на дейност с цел трудово възнаграждение;
- за трудова дейност се смята всяка дейност, която цели печалба или за която е договорено заплащане; работа срещу прехрана и подслон също може да се интерпретира като заплащане; за трудова дейност се счита и провеждането на практика или оказването на домашни грижи;
- авансово или след завръщането Ви в България трябва да внесете дължимите суми